

TALOUDELLINEN TIEDOTUSTOIMISTO

TAT Nuorisotutkimus:
Nuoret ja ammatinvalinta 2010

Tutkimuksen painopisteet

- Taloudellinen tiedotustoimisto selvittää vuosittain nuorten näkemyksiä ammatinvalintaan liittyen
- Vuonna 2009 TATin Nuorten arvot ja elämä -tutkimus osoitti, että työelämä pelottaa nuoria
- Nuoret ja ammatinvalinta 2010 -tutkimuksen painopiste on, mikä nuoria työelämässä huolestuttaa
- Lisäksi haluttiin selvittää, mitä näille asioille tulisi nuorten mielestä tehdä
- Tutkimus selvitti myös nuorten näkemyksiä hyvästä työelämästä

Tutkimuksen sisältö

I Mitä on hyvä työelämä

II Mikä nuoria huolestuttaa työelämässä

III Nuorten ratkaisuehdotuksia

Tutkimuksen toteutustapa

- Nuoria pyydettiin kuvailemaan hyvää työelämää kuvien perusteella
- Osallistujia pyydettiin kertomaan heitä mahdollisesti työelämässä huolestuttavista asioista.
- Mikäli osallistujalla ei ollut mielessä huolenaiheita, pyydettiin arvioimaan muiden osallistujien esittämiä huolenaiheita.
- Huolenaiheet luokiteltiin teemaluokkiin ehdotusten sisältämien asioiden avulla: tekstinlouhintaohjelmiston avulla olennaiset sisällöt esiin
- Arvioinnin kehys: ”Huolestuttaa minua”
- Esitetyille ideoille laskettiin tärkeysarvioiden keskiarvo sekä mielipiteiden hajontaa kuvaava keskihajonta

Haastattelututkimuksen osa-alueet

- Mikä työelämässä huolestuttaa?
 - Ideointi (2556 asiaa)
- Kuinka huolestuttavina pidät muiden esittämiä asioita?
 - Arviointi (30871 arviota)
- Mitä pitäisi tehdä, jotta mielestäsi merkittävimpiä huolenaiheita voisi vähentää?
 - Jatkoideat (4510 kpl)

Taustatiedot

- Verkkohaastattelu tehtiin 14.4. – 16.5.
- Yhteensä 2 449 nuorta ympäri maata osallistui
- Osallistujat peruskoulun 7.-luokkalaisista lukion 2.-luokkalaisiin
- Osallistujat kutsuttiin opettajien välityksellä ryhmittäin
- Taustamuuttujina haastattelussa sukupuoli, luokka-aste ja koulun talousalue
- Tutkimuksen toteutti verkkohaastatteluna Fountain Park

Osallistujat ympäri Suomea

Osallistujat alueittain	Yläaste	Lukio	Yhteensä
Uusimaa	582	63	645
Varsinais-Suomi ja Satakunta	141	137	278
Pirkanmaa ja Keski-Suomi	204	102	306
Kanta- ja Päijät-Häme, Kymenlaakso	188	209	397
Etelä- ja Keski-Pohjanmaa, Pohjanmaa	169	52	221
Itä-Suomi	105	106	211
Oulun ja Lapin lääni	312	79	391
yhteensä	1701	748	2449

I Miltä hyvä työelämä nuorista näyttää?

22.51% (547)
(21,20%)

16.38% (398)
(20,05%)

27.86% (677)
(24,64%)

14.73% (358)
(15,34%)

12.14% (295)
(12,16%)

6.38% (155)
(6,61%)

Hyvässä työssä on vapautta ja mahdollisuuksia

- 28 % osallistujista valitsi tämän kuvan
 - 30% yläaste, 22% lukio
 - 20% tytöt, 36% pojat
- Työhön liittyvä vapaus ja mahdollisuudet, tasapaino ja hallinnan tunne työn ja vapaa-ajan välillä
- Myös hyvä palkka ja sosiaalinen elämä, työssä viihtyminen
- *Haluan tarpeeksi "rennon työn", tai siis tietenkin haluan tehdä kunnolla töitä mutta haluan viettää myös rentoa elämää samalla.*

Tehokkuus tuo tuloksia

- 23 % osallistujista valitsi tämän kuvan
 - 24% yläaste, 20% lukio
 - 16% tytöt, 29% pojat
- Liiketoiminta, menestys, tehokkuus
- Myös työn ja vapaa-ajan tasapainon tärkeys, kiireen tuntu työelämässä ja tiukat aikataulut
- *Kuvasta tulee mieleen liikemies, jolla on kiireinen ja onnistunut työelämä. Haluaisin itselleni juuri sellaisen työn, kunhan olisi vapaa-aikaakin välillä.*
- *Ajatus työstä, jossa saa toteuttaa itseään, tehdä päätöksiä ja toimia itsenäisesti ja yhdessä. Hyvä palkka mielenkiintoisesta työstä olisi tietenkin plussaa.*

Toiveena harmoninen työilmapiiri

- 16 % osallistujista valitsi tämän kuvan
 - 16% yläaste, 18% lukio
 - 15% tytöt, 18% pojat
- Harmoninen ja rauhoittava työympäristö, tasapainos työn ja vapaa-ajan välillä
- Myös luonnon ja teknologian yhteys, kestävä elämäntapa ja työkuulttuuri, etätyö ja yhteydet
- *Työympäristö puhdas ja hyvä ja työn toimenkuvassa otetaan huomioon ympäristön suojelu ja kierrätys*
- *Vaikuttaa vapaalta työskentelyltä - saa itse päättää työajoista ja muusta*

Tytöt korostavat sosiaalista työyhteisöä

- 15 % osallistujista valitsi tämän kuvan
 - 13% yläaste, 19% lukio
 - 26% tytöt, 2% pojat
- Tätä kuvaa eivät juuri pojat valinneet. Tytöt perustelevat valintaansa erityisesti yhteistoiminnalla erilaisten ihmisten kesken
- Yleisimmin kyse yhteisöstä yleensä, myös kansainvälisyys ja eri kulttuurit liittyvät keskusteluun
- *Hyvät sosiaaliset suhteet ja läheisyys ovat minulle tärkeitä. Tykkäisin työskennellä erilaisten ihmisten kanssa.*
- *Ihmisten kanssa paljon tekemisissä oloa ja eri kulttuureistakin tulevien kanssa oloa - luo todella hyvän ja monimuotoisen työympäristön.*

Mahdollisuuksien maailma

- 12 % osallistujista valitsi tämän kuvan
 - 12% yläaste, 13% lukio
 - 13% tytöt, 11% pojat
- Monipuoliset mahdollisuudet, myös kansainvälisesti
- Esillä myös matkustaminen sekä maailman ja luonnon suojele
- *Kuva ilmaisee minusta sanontaa "Maailma edessäsi, kaikki ovet avoinna". Haluan ammatin, jossa saa matkustaa ja joka on monipuolista, mielenkiintoista ja vaatii luovuutta.*
- *Työelämässä saa omin käsin muokata maailmaa sellaiseksi kun tahtoo, paremmaksi, valoisammaksi, yhteiseksi ja viedä eteenpäin.*

Kasvua ja kehitystä

- 6 % osallistujista valitsi tämän kuvan
 - 6% yläaste, 7% lukio
 - 9% tytöt, 3% pojat
- Ympäristöasiat, luonnonsuojelu ja luontoon liittyvä työ
- Myös uuden luominen ja käsillä tekeminen, lisäksi ajatuksia työelämän alkutaipaleesta ja työssä kehittymisestä
- *Haluaisin työelämässä vaikuttaa luontoon ja ilmastonmuutokseen siksi valitsin tämän.*
- *Pidän uuden luomisesta, ja kasvusta. Ja niiden tukemisesta. Uuden kasvun luomisesta.*

Hyvä työelämä nuorten mielestä:

- Hyvässä työssä keskeistä:
 - vapautta ja monipuolisia mahdollisuuksia
 - tehokkuus luo menestystä
 - harmoninen työympäristö
 - mahdollisuus vaikuttaa toimenkuvaan ja monipuoliseen arkeen
 - työ ja vapaa-aika tasapainossa
 - yhteistyötä ja monikulttuurisuutta (erityisesti tytöt)
- Muutos on nuorista mahdollisuus, mutta sen suuntaa halutaan hallita
- Hallinnan tuntu on yllättävänkin heikkoa

II Mikä nuoria huolestuttaa työelämässä?

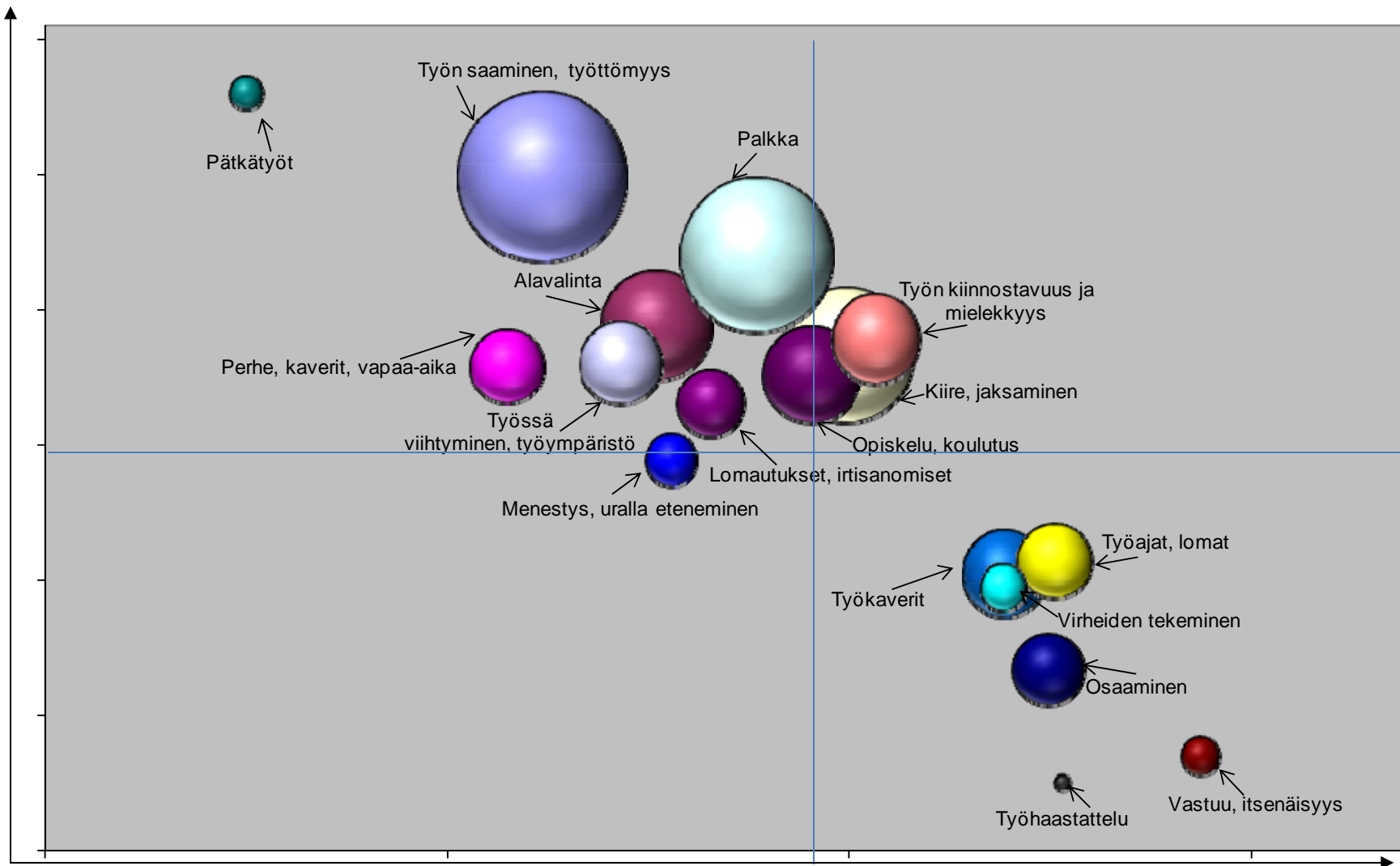
Työn saaminen, työttömyys	23,3 %
Palkka	19,2 %
Kiire, jaksaminen	14,6 %
Alavalinta	9,7 %
Opiskelu, koulutus	7,7 %
Työn kiinnostavuus ja mielekkyys	6,3 %
Työkaverit	6,0 %
Työssä viihtyminen, työympäristö	5,6 %
Perhe, kaverit, vapaa-aika	4,5 %
Työajat, lomat	4,4 %
Osaaminen	4,2 %
Lomautukset, irtisanomiset	3,8 %
Menestys, uralla eteneminen	2,2 %
Virheiden tekeminen	1,8 %
Vastuu, itsenäisyys	1,2 %
Pätkätyöt	0,9 %
Työhaastattelu	0,2 %

Prosenttiluku kuvaa osuutta esitetystä ajatuksista, jotka liittyvät kuhunkin teemaan. Sama idea voi kuulua useampaan kuin yhteen teemaluokkaan sisältönsä perusteella.

Tulkintakehikko, teemojen arviointi

Työelämässä nuoria huolestuttavat asiat

Työn saanti ja pätkätyöt

- Nuorten esittämistä työelämää koskevista huolista keskeisin liittyy työn saantiin ja työttömyyden uhkaan: miten saadaan työtä, miten vältetään pätkätyöitä ja työttömyydeltä
- Nuorilta puuttuu varmuutta tuovaa kokemusta ja näkemystä siitä, miten työelämä käytännössä toimii; mistä työtä löytyy, miten työssä pysytään, edetään ja voidaan hyvin
 - *Työpaikan saanti. Työpaikan saanti ei ole varmaa ja, jos sen saa niin se ei ole välttämättä turvattu ja pitkäikäinen.*
 - *Työn pysyvyys. Nykyään monia työntekijöitä irtisanotaan ja siksi haluaisin varmasti pysyvän työpaikan ettei minun tarvitsisi miettiä työpaikan menettämistä.*

Epävarmuus alavalinnasta

- ”Väärän alan” valinta puhutti paljon
- Keskeiseksi nousi huoli siitä, ettei kiinnostavalta, mahdollisesti nyt hyvin työllistävältä alalta löytyisikään opintojen jälkeen töitä
- Paljon arvelutti myös, jos unelmien ala osoittautuukin odotuksia vastaamattomaksi
 - *Työttömyys. Jos opiskelujen aikana näyttää että töitä riittää kyseisellä alalla, mutta töitä ei sitten olisikaan tarjolla.*
 - *Työpaikka ja työtarjonta. Riskaabelia ruveta opiskelemaan tiettyä alaa varten, sillä ei ole varmaa onko alalle kysyntää enää muutaman vuoden päästä.*

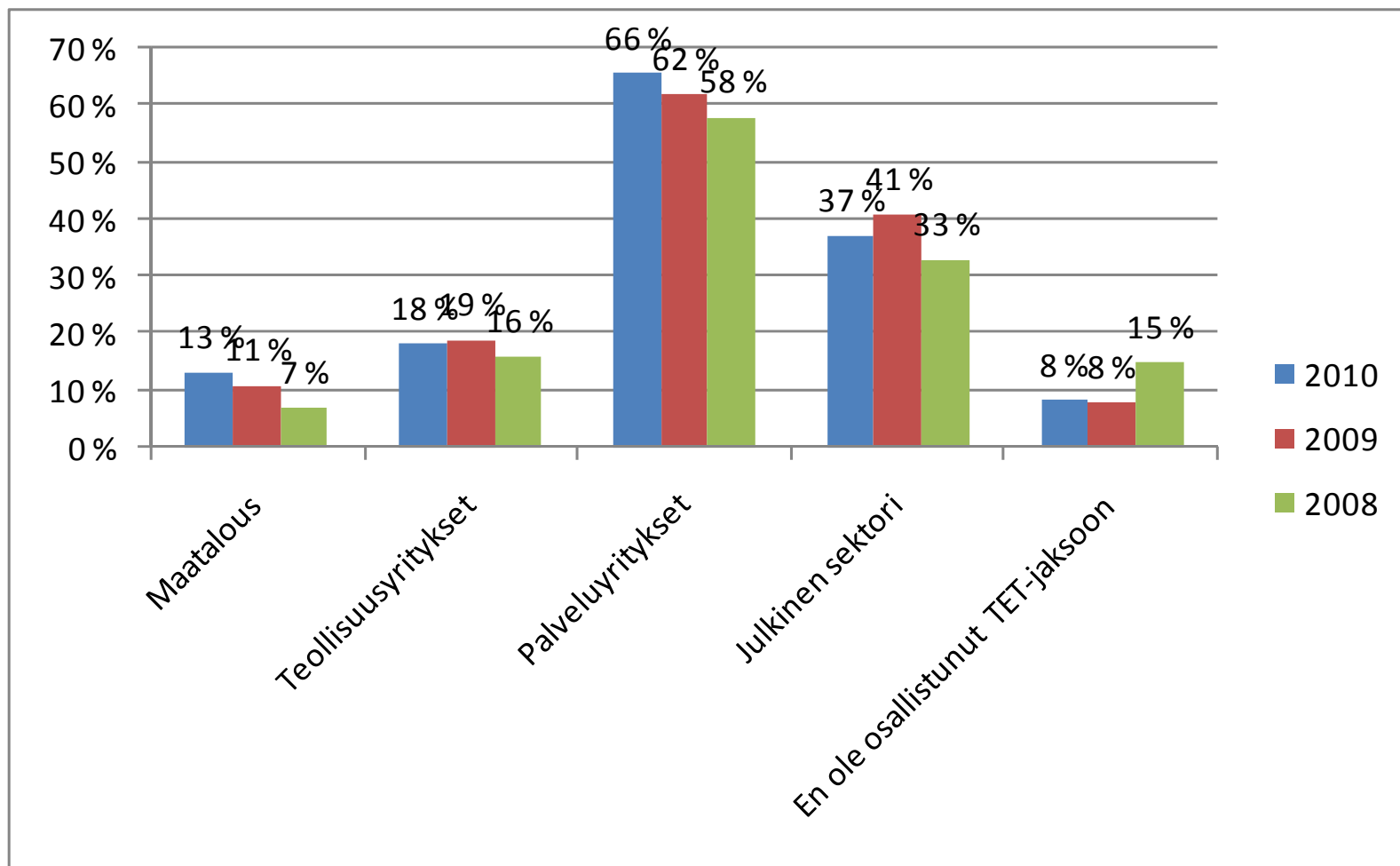
Palkan oltava riittävä

- Suuri osa huolenaiheista liittyi palkkaan: sopiva palkka on ”elämiseen riittävä”, jolla voi myös viettää vapaa-aikaa
- Jossain määrin esillä myös palkkatasa-arvokysymykset ja oikeudenmukainen palkkaus eri tehtävissä
 - *Työ on kiva, mutta palkka huono. Jos on äärimmäisen mukavassa ja viihtyvässä työssä, mutta palkka on niin huono, ettei tule toimeen taloudellisesti.*
 - *Palkan suuruus. Joistain kiinnostavista ja mielestäni tärkeistä ammateista saa kovin vähän palkkaa.*

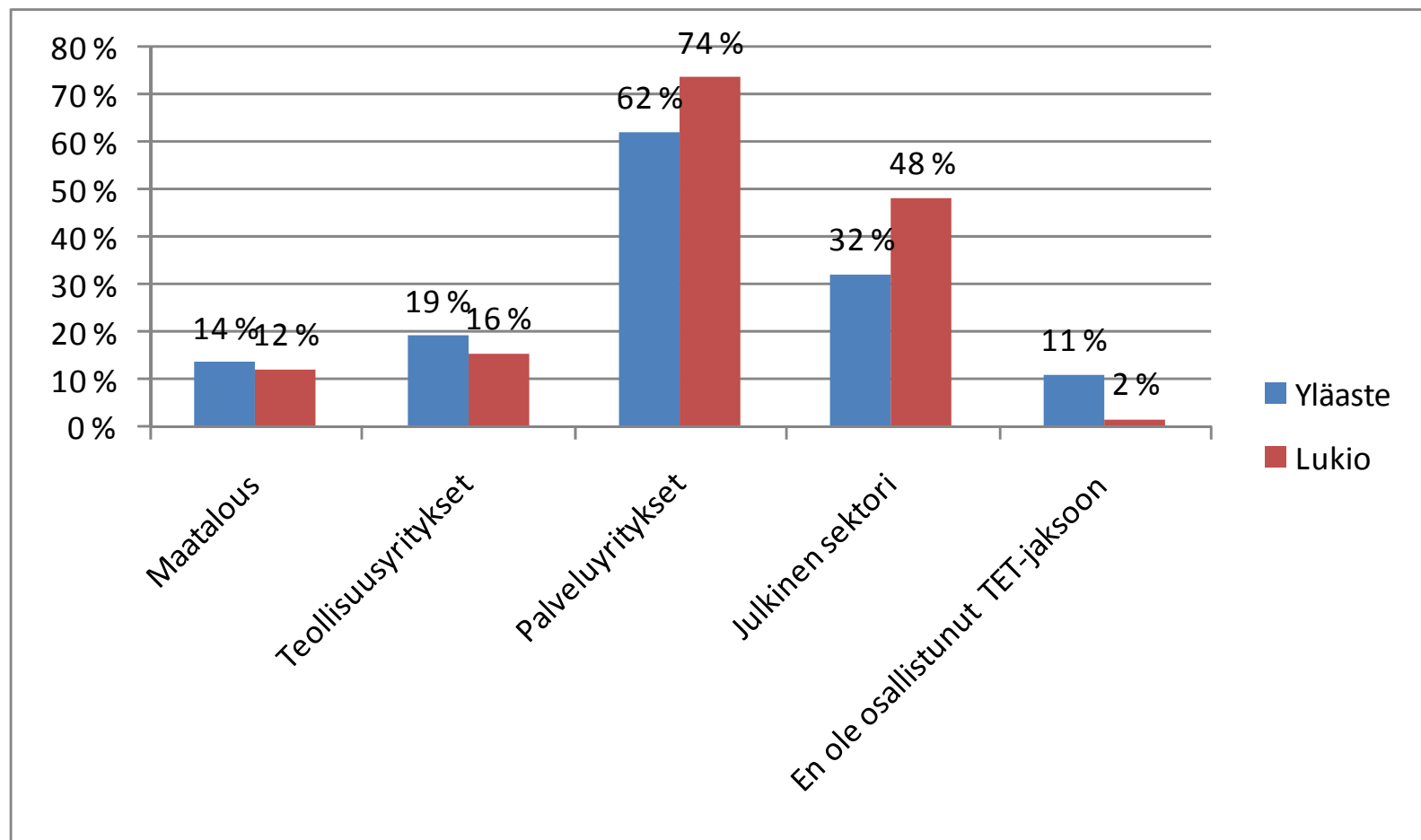
Ristiriitaisempia huolenaiheita

- Suurin osa osallistujista piti vähemmän merkittävinä huolenaiheina
 - oman osaamisen riittävyyttä työelämässä
 - työssä tehtäviä virheitä ja niiden seurauksia
 - vastuun ottamista
 - työhaastattelutilanteita
- Osa osallistujista kuitenkin piti näitä erittäin keskeisinä huolenaiheina
 - *Tuntuu, että haastatteluissa ei edes saa olla oma itsensä, koska jos olet liian erilainen, sinut valitaan huonommalla todennäköisyydellä. Täytyy olla hyvin sivistynyt ja kehua itseään.*
 - *Vastuu. Pelottaa ottaa vastuuta omasta työstä ja sen seurauksista.*

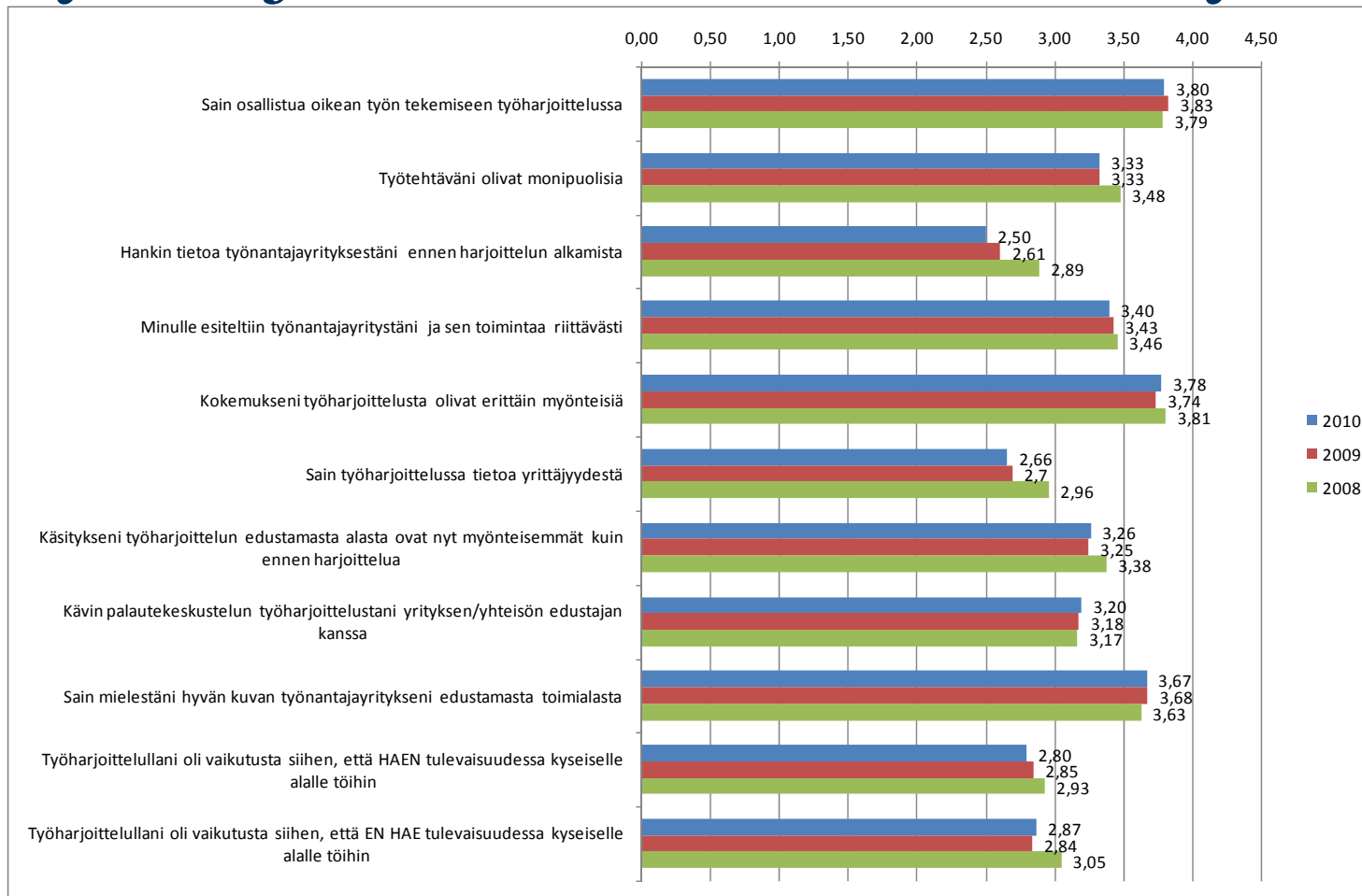
TET-jaksot

TET-jaksot oppilaitoksen mukaan 2010

Työharjoittelumielikuvien kehitys

1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

III Mitä nuorten mielestä pitäisi tehdä?

Nuorten ideoita ja ratkaisuehdotuksia (1)

- *”Ei saisi kouluttaa ylenpalttisen paljon kaikkiin ammatteihin, koska kun olet kouluttautunut tiettyyn ammattiin niin sinun tulisi tehdä sitä työtä mihin olet kouluttautunut. Muuten et pysty työllistymään.”*
- *”Ammattiin valmistuneille voisi olla tarjolla enemmän työpaikkoja, ja heitä voitaisiin ohjata sellaisiin. Myös työharjoittelujen kautta voisi saada työpaikkoja.”*
- *”Vasta valmistuneille voisi taata edes harjoittelupaikkoja, jotta vakituiseen työpaikkaan vaadittavaa työkokemusta pääsisi kertymään. Töihin tuntuu olevan lähes mahdotonta päästä, kun joka paikkaan vaaditaan vuosien kokemus alalta.”*

Nuorten ideoita ja ratkaisuehdotuksia (2)

- *”Pitäisi olla enemmän TET-jaksoja niin saisi vielä paremmin käsitystä mitä missäkin työssä tehdään ja siten sitten tietäisi paremmin että tulisiko sitä jaksamaan.”*
- *”Töitä pitäisi olla enemmän tarjolla ja niitä pitäisi kehittää, että työnantajat kiinnittäisivät huomiota siihen, että hyvin moni saisi töitä.”*
- *”Voisi edes olla lyhyempiä työsopimuksia, jos ei ole tarvetta pitkäaikaiselle työntekijälle. Kuitenkin niin, että pääsisi työskentelemään oman alan läheisyydessä.”*

Nuorten ideoita ja ratkaisuehdotuksia (3)

- *”Koulussa pitäisi enemmän kertoa työelämästä. Ja koulussa pitäisi olla enemmän työelämään tutustumisia.”*
- *”Koulussa voitaisiin käydä läpi enemmän eri ammatteja, ja taitoja joita ammateissa tarvitaan. Voitaisiin myös käydä tutustumassa enemmän eri aloihin. Itse voisin myös ottaa enemmän selvää eri ammateista.”*
- *”Koulussa pitäisi enemmän kertoa mistä voisi saada esimerkiksi kesätöitä ja miten työn etsiminen kannattaisi aloittaa.”*
- *”Koulussa voitaisiin informoida enemmän aloista joilla on töitä ja joilla ei ole töitä. Yläasteella en muistaakseni saanut paljoakaan tietoa siitä. Lukiossa informointi toimii tällä hetkellä paremmin kuin yläasteella.”*

Nuorten ideoita ja ratkaisuehdotuksia (4)

- *”Koulussa voisi tehdä enemmän asioita edistämään toimeen tulemistä eri ihmisten kanssa. Jo se, ettei aina saisi tehdä töitä sen parhaan kaverinsa kanssa, voisi auttaa meitä suvaitsevaisemmiksi.”*
- *”Lama pelottaa. Voisiko koulu jotenkin auttaa alkuun työn etsimisessä?”*
- *”Koulussa voisi harjoitella työhaastatteluja opettajan kanssa ja opettaja voisi ohjeistaa että mistä puhua ja miten käyttäytyä ja tehdä.”*

Nuoret tarvitsevat kokemusta ja ohjausta

- Nuoret kaipaavat kokemusta työelämästä jo kouluaikana omien koulutus- ja uravalintojensa tueksi
- Työelämän epävarmuus hankaloittaa nuorten alan valintaa
- Nuorten valmius monenlaiseen työntekoon on yllättävänkin hyvä
- Nuoret kokevat pääsyn työelämään vaikeana
- Työelämän, koulun ja nuorten vanhempien välillä tarvitaan aktiivista vuorovaikutusta, tukea nuorelle

Kiitos!

Yhteystiedot:

Tomi Alakoski, p. 040 501 5307
s-posti: tomi.alakoski@tat.fi

Liisa Tenhunen-Ruotsalainen, p.040 545 2198
s-posti: liisa.tenhunen-ruotsalainen@tat.fi